

Eenige advijsen ende verklaringhen uyt Brasilien in ...

Tryck // / I25 B 14 c Br. 1648 Advijsen

Tillkomstår 1648.

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

Stit-Nedel
Priet
(on)
0
1648

Enige Advijsen
E N D E
VERKLARINGHEN
uyt BRASILIEN.

In dato den 19. Mey 1648.

Van 't gepasseerde.

TOT AMSTERDAM,
By *Philips van Macedonien*, Drucker
inde Druckerije van Ian Roonpoorts Toorn.
Anno 1648.

Tijdingen uyt Brasil.

Wt Rotterdam 7. Julij 1648.

Brieven over Rochelle

van Pernambuco, de dato 9. May 1648. vermelden / dat Onse Volck weder op 't nieuwt uyt Olinda gheslaghen waeren / Van daer tegen is sedert 't jongste schrijven vanden 23. April opgebracht door de Cruppers 1700 kisten Supcker / met een Schip Wijn en stuck-goederen geladen / dat de Portuguesen sal doen om kijcken. Den Brest, die op 't Recif woonachtich is / apparent D. E. wel bekend / heest hier 700 kisten af opgebracht. Daer is oock groot miscontentement tusschen den Admirael Witte, ten aensien de Hooge Raeden aldaer / een Admirael hebben gemaect van des Compagnies Schepen. En sijn / men schrijft van ginder dat aldaer een groote disordye is / sorghe dus doende dat de Compagnie in rupne sal raecken.

Wt Brasil in dato 22. April 1648.

Dat de Soldaten / eerste van 't Recif nae de Garapes trocken: al knozrende en mozrende van 't Reciff gaende / gelegd hadden datmen haer twee Maenden gagie beloofd hadde / doch datse oock vechten souden gelijk alle betaeldt wierden / ende in occasie komende / datse haere Officieren voor haere ooghen hadden laeten doot slaen / sonder de selve te reddden / en particulierlijck dat Capiteyn Hans Vogel, wiillende inde Stadt Olinda, die op hem aengquam poulleeren / t'renmael verlaten was / dat de Soldaten het gheveer wegh-werpende / sonder omme-sien nae

nae het Reciff gheloopt waeren / en daer komende geldt geldt gheroepen hadden / daer by doende ; soo moestet gaen / dan sal 't eerst deugen.

Wat de Onse inde Slagh aende Garapes een stukken / met de Chirurgijns Kiste achter-gelaten hadden.

Wat den Admirael Witte eenige dagen op syn eygen kosten / sonder hem Hups-veltinghe of andere nootduyt te verschaffen / aen Landt was geweest / ende met miscontentement weder nae boozdt gebaren / laetende de Heeren weten / soose hem van doen hadden / datse hem van boozdt konden laeten haelen. Daer op dan de Hooge Raeden een kamer vooz hem gehuyt hebben.

Noch wordt van Brasil gerapporteert.

Wat de Hooghe Raeden / inde tijdt / als de Bloot in Tamandaree dooz den Admirael Lichthardt vermeestert wierdt / ende dat de Admirael last hadde nae het aentasten vande Portuguesche Bloote / inde Caep Augustijn te loopen / die te ontsetten ende te visiteren / nae dat op 't Reciff de tjdinge was ghekomen / dat Hoogstraten de Caep aende Portuguesen verkocht en oberghelevert hadde / niet cens getracht hebben den Admirael tijdelijck daer van te waerschoutwen / vooz en al ter dat Scheepen V Varnsingh en andere sorg-draghende Patriotten / een Barque vooz vijftich gulden afgehuyt hebben / om den Admirael daer van te verwittigen op dat hy met de Schepen in geen ongeval soude komen / sonder behoozlijcke advertentie te hebben. En als noch de selve Liefhebbers de Hooge Raeden haere intentie geadvertteert hebben / haer aen-manende em met de selve Barque een brief van advijs mede te seyn den / wierdt haer wel geantwoort / dat haer moepten onnoodigh waeren gheveest / dat sy al van meeninge waeren geweest advijs af te seyn den / soo vzaeghden de selve kooplyden wanneer ? als het te laet was ? Soo hebben opndelijck de selve Heeren Hamel , Bullestraten en Bas , met haeren Adessor , van schande wegghen niet derben onderlaeten /

noch een Brief mede af te vaerdighen / daer toe dan noch den Barquier ontboden / en soo lange opgehouden wierdt / welcke Barquier vragende wat hy over het byenghen vander Heeren Adyhs-brief soude hebben / nae datse hem een halve Patacque, of 28 stuyvers geboden / ende hy ten minsten een Pistolet gheboordert hadde / is hem eyndelijck een stuck van Achten toeghelegh / seggende dat hy doch al vande bype kroopluden afgehuyt was.

Dat den Keercken-meester ende Raedt van Finantie, Balthasar van Dorthmont, van Hamborgh / soo veel heeft weten te weeghe te byengen / dat de Weduwe vanden Admirael Lichthardt, kostgeldt heeft moeten betaelen voor het over varen nae Hollandt / daer nochtans de Hupsvrouw vanden Adessor Walbee, de Hupsvrouw van Gerrit Volbergen van Riga, gewesene Raedt van Finantie, ende daer nae vande Iustitie, upt welcke Chargie hy om begaene doodtslagh geremoveert was ; voorts de Hupsvrouw van Henrick de Moucheron gewesene Raedt van Iustitie, en voort alle die Vrouwen vande gene die in hooge bedieninge vande Compagnie gheweest sijn / ende malkanderen in onbillijcke administratie verobligeert kennen / niet heller of penning afgeeplicht is / waer hy af te nemen is / hoe een deel Dyeemdelingen / en die de Compagnie ten besten niet sijn bedient gheweest / maer met allerhande faulten besmet / de epgene Inboozlinghen en die het beter vande Compagnie ghemeriteert hebben / macht gegeven woort te onder-druken.

Dat Dortmund op Tamerica Directeur wesende / hy seckere occasie / als hy ruyt vol was op sijn Directeurschap snoeckede / ghesegt hadde / dat hy macht hadde / alwaert den Admirael selfs te appreghenderen en ghevangen nae het Reciff te seyn den / welck leggen geen geringe onlust verweckt hadde.

Dat Dortmund tot inde vijftich alqueiren farinha (van die den Admirael op sijn hals met levens perijckel / voor de Guarisoenen

nisoenen gheschaeldt en opgetrocken hadde) op het Reciff in den dieren tijdt ghesonden / en aldaer vooz sijn particulier de selve hadde doen verkoopen / latende de Hooghe Raeden niet beter weten / of den Admirael hadde soo veel te weyniger mandiocca hem behandigt hadde etc.

Dat de Barque van Bullestraten tegen de Byugh was aengedreven / en het grootste quartel aen sucken ghedreven was / waer dooz grootelijcx verlegen waeren.

Advijzen uyt het Reciff vanden 12. Mey 1648.

Bezien vanden 12. Mey / uyt het Reciff wordt geschreven / dat den Vpandt niet alleen sijn Fort S. Anthony, en Stadt Olinda, maer oock sijne Sterckte te Lande genaemt Bon Iesus, anders 't Nieuw Reaal, soomen sepde ten tijde vande voorsz Bataille oock hadde verlaten.

Dat vande Onse die uyt de Stadt Olinda en het Fortgen de Ioodewacht, alleen vooz 150. Portuguesen waeren gheloopen / een met de koozde was gestraft.

En sedert de Majoor Stagh-houwer, met een Troup van 3 a 400. Soldaten weer inde Stadt was geweest / doch de selve vanden Vpandt op nieuw verlaeten ghevonden / hebbende de Portuguesen het voorsz Fortgen de Ioodewacht gesecht.

Zijnde het ghemeen gheboelen op 't Reciff, dat den Vpandt sich teghens ons te swack bindende / nae de Zuydt begeben soude.

Dat ontrent Pojuca om de Zuyt / eenighe Sterckte van haer wterdt ghemaeckt.

Dat mede als Overste van 's Vpandts Leger / gecommandeert hadde de Maistre del Campo Francisco Barette de Menezes, die Anno 1647. met Commissie vanden Koningh van Portugael na Brasil was vertrocken / ende vande Onse ter Zee gebangen bekomen / zijnde vooz eenighe Maenden gheeschapeert / blijckende daer uyt klaerlick / dat de Rebelle van die van Pernambuco niet anders is; als het eygentlycke werck van Portugael / om hun dooz dat middel Meesters van die Conquesten te maecken.

Den Luytenant Generael Schoppe / was noch niet al van sijn bekomen quetsupze genesen.

Onder-

Onder-tuffchen waeren de Collonellen Hautain ende vanden Brande befigh Onse macht by een te bzingen / en alles te prepareren om soo men meende het Landt in te marcheren / ende den Opandt te verholgen.

Wierden tot dien eynde oock een Maendt gagie aen alle de Soldaten uytgerepcht. Ende meende hy dat de Marsch ontrent acht oft thien daghen nae hun vertreck soude aengaen.

Het Oozlogh-schip van Capiteyn Foran, was oock boozt Reciffo ghearriveert.

Den Admirael de Witte, was den 12. Mey (op den dagh als hy van Paraibo vertrock) oock daer gesept met 14. Seplen/daer onder al de Oozlog-schepen op hebbende eenige hondert Soldaten.

Twee a dize dagen boozt sijn vertreck / wierde aldaer opgezacht 2. Pijßen met ontrent 700. kisten Supcker / verobert boozt de Krupffers der Schepen ontrent 80. mijlen in Zee.

En ter selver tijdt noch dize andere Supcker-pijßen / daer onder de Fregat Iapon, en 't Compagnies Jacht 't Reygergen opgezacht / t'samen met de boozt eerste 2. uytbzingende ontrent 1800. kisten Supcker.

Sulcx dat nu met de boozt desen opgezachte 320. kisten by 't Compagnies Jacht den Arent, ontrent 2100. kisten Supcker lagē om herwaerts te schepen. Daer toe aenlagen het Schip 't Wapen Van Delft, met 2. a 3. bezachte Schepen / die al haest souden volgen.

De Sloepen by onse Vloote mede-ghezacht / waeren nu alle opghestelt / ende lagen in 't Water.

Waeren nu en dan meer Pijßgens van klepnder weerden opgezacht / en was het hun dagelijcx werck Pijßen te ontladen.

De Verrader Hooghstraten gingh de spraeck / dat ober eenige Schepen vanden Opandt te Water soude Commanderen.

Naerder Verklaringe, noopende het voor-
gevallene in BRASIL, gedaen door Dirck van Hoorn, Supra-Cargo gheweest op 't Schip 't Schaep, van 't Reciff vertrocken den 14, ende van Parayba den 19. May, in Compagnie vande Scheepen d'Eendracht ende Leyden, hier over Vranckrijck gekomen den 7. Iulij 1648.

Confirmeert het gherapporteerde van Iacob Roaen, met Ampliatie, alsoo hy vijf dagen later van BRASIL is ghescheyden / dat de Vloote vanden Admirael Witte sterck soude wesen 23. Schepen en Jachten / daer onder twee gehuyzde Fluyten / diemen sepe als Vranders souden werden gehuyzcht.

Wat

Dat de Jachten Drent, Leeuwarden, en 't Wapen van Amsterdam, met 500. Soldaten/ ende 2. a 3. dagen Virtualite / vooz de selve van 't Reciff hadde sien af-seplen/ soo men meende om die aende Vloot vanden Admirael te bzingen/ hoe wel oock gemompelt wierdt / dat eenigh dessein vooz handen was op de Cabo S. Augustijn.

Anders wierde geseyt / dat de vooz onse Vloote soude gaen krupffen vooz de Baey, op de Vloote vanden Vpandt diemen seyde upt sou koomen / met eenige Gallioenen.

De 12. groote Chaloupen van 't Landt / om Volck te Landen / laghen volkomen klaer.

Onse Troupes wierden bast by een ghebzacht / de Heer Schoppe hadde een Laers over sijn ghequetste been laeten maecten/ en soude hy te Vaerde sich wederom by de uytgaende macht laten binden.

De betalinge van een Maendt gagte aen alle het Volck / oudt ende nieuwt/ was nu volkomen geschiedt/ en ghevonden upt het gelt vande opghebzachte ende verkochte Pynsen.

Parthy van onse oude Soldaten en Tappoeyers, hadden een embuscade ghelepd/ ende een Trouppe vanden Vpandt / ontrent van 42. koppen betrappt/ die de Tappoeyers den pas affneden/ ende inde Pan hacten.

Seecker Officier die sich niet wel soude ghequeten hebben / sat in apprehensie, en 6. a 7. Soldaten vande ghene die haer gheweer wegh gesmeeten ende niet ghevochten hadden/ wierden geseght te sullen hangen.

Daer werdt anders niet gheloofst / of den Vpandt heeft inde Slagh met vergifte koghels gheschoten / alsoo den Collonel Haus, die alleen in't been ghequetst was/ daetelyck daer van stoff: en wierde byden Vpandt met onse Wouden en ghequetsten seer cruelt en afsgrijfelyck gehandelt / hebbende eenige vande selve de Manlyckhepdt afghesneden ende in 't Fondament gesteecken/ en de selve alsoo vooz de Onse ten toone laeten liggen.

Den Capiteyn Hans Vogel haddense oock ter stont/ doodt-geslagen zijnde/ gebierendeelt/ ende de stucken opgehangen.

De Maistre del Campo vanden Koningh van Portugal / ghenemt Francisco Barette de Menezes, wierde geseyt dat inde Slagh was gebleven.

Den Major Pistor was oock van sijn bekomen quetsure gestozen.

Den 14. May/ soo hy van 't Reciff vertrock / quam daer 't Jacht de vergulde Sterre vande Compagnie aen / met een Portuguesche Caravelle, die hy meende wel 400. kisten Supcker in hadde/ en seydt dat van half Maert tot sijn vertreck toe/ wel 2600. kisten Supcker waeren opgebzacht.

De Supckeren wierden eerst verkocht vooz 28. schellinghen d'Arbbe/ daer naer en op sijn vertreck vooz 36. schellingen/ te betalen een derde in Ovdonnantien / ende twee derde Contant.

En Engels Schip met 36. stucken upt de Baey komende / was van Capiteyn Slijckman aengerandt / en gheforceert te retireren onder 't Casteel van Moro S. Paulo.

Men seyde / dat met het Engelsch Schip een groot deel Overloopers van

Ons nae Portugal souden werden ghesonden / alsoo beducht waeren de selve
daer wel iets tot hun naedeel souden byder handt nemen.

't Oorloghs-schip van Lieuwen de Seeuw / genaemt Hollandia, met 36.
Stucken / was te Parayba ghearriveert / ende de Zee Fortuyn vooz 't Reciff /
't samen met over de 200. Soldaten.

In ladinghe laghen Scheepen / 't Wapen van Delft S. Ian. 't Post-Paert,
ende Witte Duyff, die een Maendt of vijf Weecken nae sijn vertreck soude
volgen.

Seydt dat in 't Schip Leyden, waeren de Brieven bande Hooghe Regie-
ringhe van BRASIL, die met de naefte Post van Rochelle meende te
sullen koomen.

